

Enerji İstatistik Notu 89: Dizel’de Neler Oluyor

Tek cümle: “Eğer ölçeklersek, tüm dünyadaki petrol talebi dizel olsaydı, bu saldırıların etkisi 103 mv/g talepte 1.5-2.3 mv/g’lük kısmın bir anda devre dışı olması anlamını taşıyor.”

Bariş Sanlı, barissanli2@gmail.com

Excel: <http://github.com/barissanli/ein>

ABD dizel fiyatlarındaki hızlı artış, aslında bir süredir dizel piyasasındaki sıkışıklığın artık bir spekülasyona döndüğünü de gösteriyor. ABD petrolünün hafif olması ve Permian gibi üretimin daha da gazlaşması zaten dizel gibi ürünler için çok da olumlu olmayan bir hammadde stoğu sunuyordu. Fakat Rus rafinerilerinin vurulması sonrası işler daha da karıştı.

Dünya dizel/gasoil talebinin 28.7 milyon varil/gün’den 2030’da 31 milyon varil/gün’e çıkması bekleniyor. Bu sırada toplam petrol talebi de 103.7’den 113.3 mv/g’e çıkıyor¹. Petrol talebi artarken OPEC’e göre dizel payı %27 civarında kalacak.

Bu talebin tamamı su üstünde gemilerle taşınmıyor. Çünkü bölgeler arası petrol ürünleri talebinde 36.7 mv/g ham petrol vs ticaretine karşı 18 mv/g ürün ticareti var. Bunun da 4’te 1’inin dizel ve yakın ürünler olacağını var sayarsak, aslında küresel dizel ticareti 4.5 mv/g’ün civarındadır.

Kısaca

- 103.7 milyon varil/gün (mv/g) petrol talebi (petrol ürünleri ve gazlar vs)
- 28.7 mv/g ülkelerin dizel talebi
- 4.5 mv/g küresel dizel ithalat talebi olarak sınıflandırabiliriz.

Özellikle 2023 yılında Kuzeydoğu Asya, Ortadoğu ve ABD önemli dizel ihracatçılarındandı².

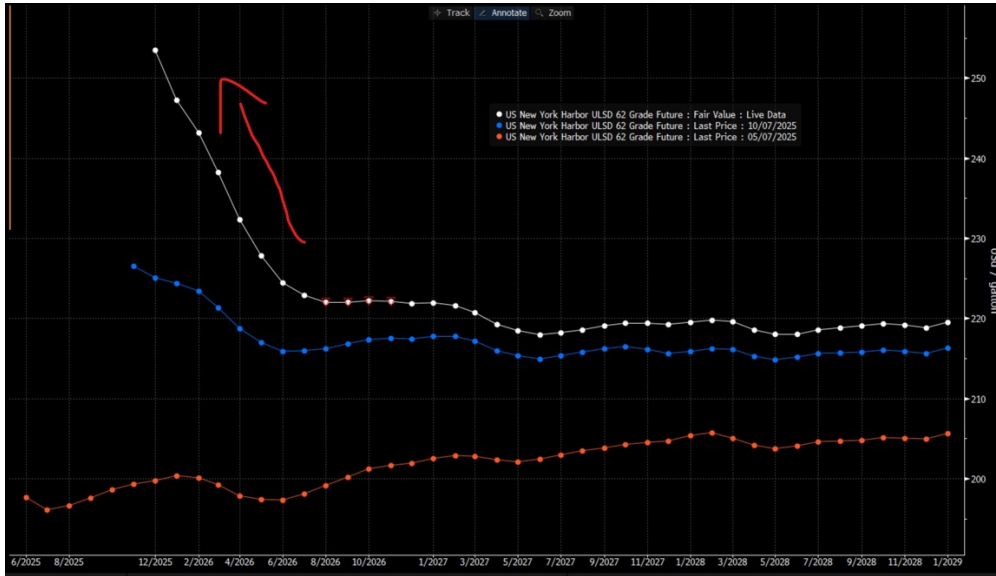

Figure 1 - 7 Mayıs, 7 Ekim ve 7 Kasım ABD Dizel Fiyatları

¹ <https://publications.opec.org/woo/chapter/142/2640>

² <https://www.argusmedia.com/en/news-and-insights/market-opinion-and-analysis-blog/how-have-diesel-trade-flows-changed-since-2019>

Burada ana büyük sorun ve açık, bizim de içinde olduğumuz Avrupa bölgesindedir.

OECD Avrupa'nın 1.2-1.3 mv/g dizel ithalatı var. Bu ithalatın zaten %75'i de OECD dışından karşılanmaktadır. Yani Avrupa'da açık büyüktür. 2022 yılında bu OECD dışı dizel ithalatının yarısı da Avrasya, yani daha çok Rusya'dandı.

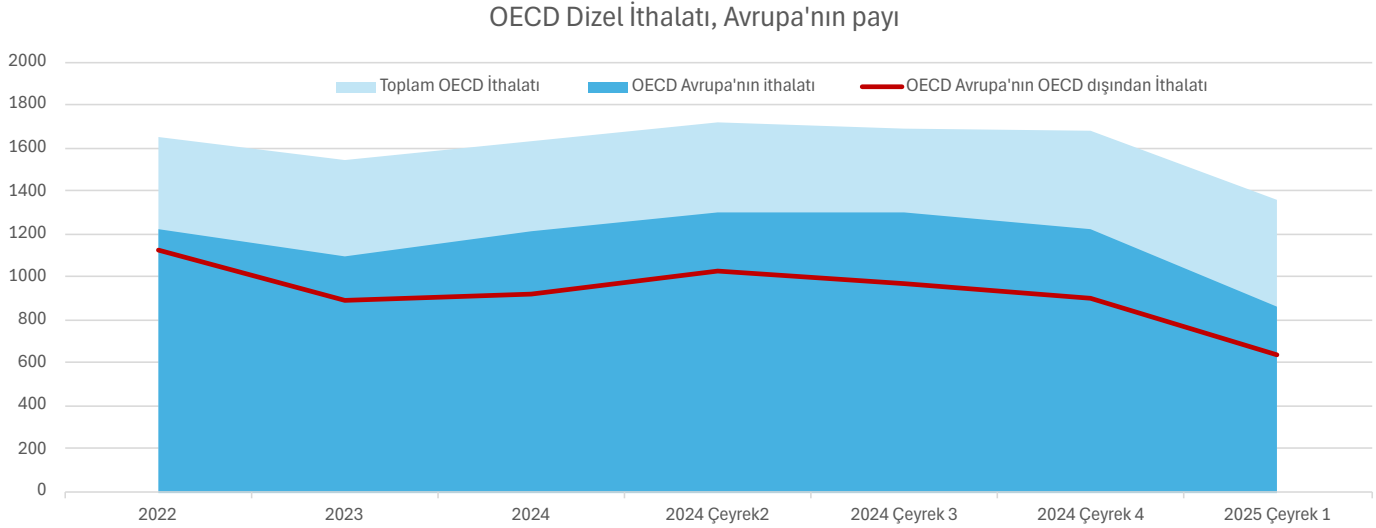

Figure 2 - OECD ve Avrupa Dizel İthalatı

bin varil/gün	2022	2023	2024	2024 Çeyrek 2	2024 Çeyrek 3	2024 Çeyrek 4	2025 Çeyrek 1
Toplam OECD İthalatı	1646	1548	1635	1715	1694	1683	1363
OECD Avrupa'nın ithalatı	1225	1091	1213	1304	1303	1219	864
OECD Avrupa'nın OECD dışından İthalatı	1120	895	925	1031	968	904	637
OECD Avrupa'nın Avrasya'dan İthalatı (Rusya daha çok)	530	271	278	289	294	274	246

Rusya'nın OECD Avrupa dahil tüm dünyaya dizel ihracatı ise son aylara kadar 0.95 mv/g seviyesinde devam etmekteydi³.

Ukrayna'nın drone saldırıları, Rusya'da rafineri çıktısını %17 azaltmış olabilir⁴. Bunun sonucunda Ruslar işleyemedikleri ham petrolü piyasalara sunarken, ihraç ettikleri ürünleri de üretmediklerinden satamıyorlar. Yani ham petrol fazlaşıyor, zaten dar olan dizel piyasasından bir satıcı eksiliyor.

Ayrıca Rus ürünlerini AB de almadığı zaman aslında çok da büyük bir piyasa kalmıyor. Yani 100.000 v/g'lük bir rafineri hasarı bile piyasada büyük bir soruna yok açabiliyor.

Belki son bir örnek olarak bunun petrol piyasasında neye denk geldiğini anlatalım. Eğer ölçeklersek, tüm dünyadaki petrol talebi dizel olsaydı, bu saldırıların etkisi 103 mv/g talepte 1.5-2.3 mv/g'lük kısmın bir anda devre dışı olması anlamını taşıyor. Bu da oldukça büyük bir rakam.

³ <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-july-2025russia>

⁴ <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Ukrainian-Strike-Shuts-Key-Lukoil-Refinery-As-Sanctions-Weigh-on-Russia.html>